

mr. sc. MATKO BUPIĆ, dipl. ing.

*viši predavač Sveučilišta u Dubrovniku
predsjednik HKD Napredak – Dubrovnik*

OBRAZOVANJE – VISOKOISPLATIVA INVESTICIJA

Novu 2005./06. akademsku godinu sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj, pa tako i Sveučilište u Dubrovniku, trebaju započeti s novim nastavnim programima svih studija koji će biti usklađeni s Bolonjskom deklaracijom. Proces prilagodbe jedinstvenom sustavu triju ciklusa studiranja: preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom, što se već uobičajeno naziva sustavom 3+2+3, u punom je zamahu. Za vjerovati je da će se odvijati prema planiranoj dinamici, kako bi ovogodišnji maturanti još prije ljeta mogli obaviti upise na željene studije.

Bolonjski proces najveća je reforma visokog školstva u Europi. Reforma uključuje uvođenje ECTS sustava bodovanja, modernizaciju nastavnih planova i programa, modernizaciju metoda predavanja i održavanja vježbi, uvođenje sustava upravljanja kvalitetom, te mnogobrojne druge promjene. Čemu sve to, koji su motivi i ciljevi reforme?

Ulaganja u znanost i visoko obrazovanje dugoročni su uvjeti visokih stopa rasta nacionalnog dohotka i smatraju se strateškim prioritetima. No visoko obrazovanje nije samo gospodarski isplativo, nego je i uvjetom demokratskog društvenog razvitka i samoostvarenja ljudi, jer se njime razvijaju ljudski potencijali. Ciljevi su visokog obrazovanja, dakle, višedimenzionalni i sastoje se u doprinosu razvoju gospodarstva, demokracije i kulture, te osobnom razvoju građana, što znači da visoko obrazovanje djeluje na sve glavne komponente nacionalnog razvoja. Stoga visoko obrazovanje nije potrošnja već visokoisplativa investicija koja se nalazi u vrhu nacionalnih prioriteta razvijenih zemalja.

A kakvo je stanje u Hrvatskoj? Udio visokoobrazovanih ljudi s terciarnim obrazovanjem u aktivnom stanovništvu Hrvatske 2001. godine iznosio je oko 13%, dok je proporcija stanovništva u dobi od 25 do 65 godina s terciarnim kvalifikacijama u razvijenim zemljama Europe u rasponu od oko 15% (Austrija, Češka, Mađarska), pa do iznad 30% (Irska, Belgija, Finska). S obzirom na naše razvojne ambicije, Hrvatska bi trebala povećati udio radno aktivnog stanovništva s višom, visokom i poslijediplomskom naobrazbom što prije na 20%, što će u vrijeme kada to postigne još uvijek biti manje nego u zemljama Europske unije i drugim zemaljama OECD-a. Istovremeno, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, svega 13% studenata u Hrvatskoj diplomira u roku. Prosječno vrijeme studiranja na sveučilišnim studijima je oko 7 godina, a na stručnim je studijima oko 5 godina, iz čega se zaključuje da visoko obrazovanje u Hrvatskoj ima nedovoljnu unutarnju učinkovitost.

Povećanje efikasnosti studiranja i poboljšanje kvalitete studija, što pretpostavlja strukturne promjene sustava, uz istodobno stvaranje uvjeta za povećanje kapaciteta visokog obrazovanja i širenja mreže visokih učilišta prema policentričnom modelu, prioritetne su mjere za približavanje željenim standardima življenja. Odrednice Bolonjske deklaracije upravo su optimalan okvir za provedbu nužne reforme visokog školstva u Hrvatskoj. Potpisivanjem Bolonjske deklaracije u svibnju 2001. godine naša zemlja prihvatila je obvezu, ali i dobila priliku, uskladiti svoj visokoškolski sustav s europskim. Započeti reformski proces je dugoročan, suštinski i sudbonosan. Njegov uspjeh ovisi o suradnji i razumijevanjem svih pripadnika akademske zajednice, u prvom redu profesora i studenata, te o odgovornosti koju će u tom smislu preuzeti svatko od njih.